

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/163/2023
Identifikačné číslo spisu:	8108209223
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8108209223.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: PEhAES, a.s., Ľubotice, Bardejovská 15, IČO: 00 155 764, zastúpeného advokátkou JUDr. Martinou Kožárovou Jenčovou, Prešov, Slovenská 69, IČO: 42 086 698, proti žalovaným: 1/ F.. Z. H., narodený XX. Q. XXXX, K., E. X, zastúpený advokátom JUDr. Františkom Komkom, Prešov, Hlavná 27, IČO: 37 941 054, 2/ K.. H. I., U., narodená XX. Z. XXXX, K., L. X, zastúpená advokátkou JUDr. Dášou Komkovou, Prešov, Hlavná 27, IČO: 34 904 620, o určenie vlastníckeho práva, vypratanie bytu a náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 13C/119/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 29. mája 2023 sp. zn. 16Co/3/2023-487 v spojení s opravným uznesením zo dňa 11. júla 2023 sp. zn. 16Co/3/2023- 499, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) v spojení s opravným uznesením potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bola žaloba žalobcu, ktorou sa domáhal určenia, že podaním zo dňa 10. marca 2008 účinne odstúpil od zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľností zo dňa 11. marca 2002, a súčasne že žalobca je podielovým spoluvlastníkom v žalobe označených nehnuteľností, a že žalobca je povinný vrátiť žalovaným 1/ a 2/ zaplatenú kúpnu cenu vo výške 150.000 Sk, a žalovaní 1/ a 2/ sú povinní vypratať v žalobe označené nehnuteľnosti a zaplatiť žalobcovi náhradu škody vo výške 192.000 Sk, ak súd zvažoval, že prinavrátenie vecí do pôvodného stavu pri odstúpení, resp. zrušení zmluvy by nebolo vhodné a účelné, aby súd vydal rozsudok, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť žalobcovi 201.874 Sk, zamietnutá.

2. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že dovolací súd v predmetnej veci na základe uznesenia NS SR pod sp. zn. 1Cdo/247/2021 zo dňa 14. decembra 2022 zrušil predchádzajúce rozhodnutie Krajského súdu v Prešove č. k. 8Co/18/2020-401 zo dňa 31. mája 2021 a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie podľa § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd po zrušení jeho rozsudku dovolacím súdom opätovne

rozhodoval o odvolaní žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie a v zmysle záverov dovolacieho súdu uzavrel, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. Odvolací súd pripomenul, že úlohou prvoinštančného súdu po tom, čo odvolací súd zrušil jeho rozsudok č. k. 13C/119/2008-270 zo dňa 24. júna 2016 bolo opätovne sa zaoberať včasnosťou odstúpenia od zmluvy (bod 28. uznesenia Krajského súdu v Prešove č. k. 8Co/122/2017-316 zo dňa 25. januára 2018).

3. Súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí v zmysle pokynov dovolacieho súdu posúdil včasnosť odstúpenia od zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľností zo strany žalobcu, pričom dospel k záveru, že podanie žalobcu označené ako Odstúpenie od zmluvy zo dňa 10. marca 2008 bolo učinené po uplynutí premlčacej doby, pričom žalovaní v 1/ a 2/ rade vzniesli námietku premlčania. Pre úplnosť súd prvej inštancie doplnil, že trojročná premlčacia doba uplynula aj pre eventuálne odstúpenie od zmluvy podľa ust. § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a preto ak by aj takéto odstúpenie a dôvod odstúpenia boli obsahom odstúpenia listami zo dňa 10. marca 2008 (pričom v ňom podľa súdu prvej inštancie učinené neboli), aj toto právo žalobcu na odstúpenie od zmluvy podľa ust. § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka bolo v tomto čase už premlčané. Nad rámec uvedeného súd prvej inštancie uzavrel, že upomienku zo dňa 7. decembra 2006 nemožno kvalifikovať ani ako riadne, včasné a určité (§ 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka) poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty na splnenie zmluvného záväzku v premlčacej lehote.

4. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci dospel ku správny skutkovým zisteniam a tieto aj správne právne posúdil. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Súd prvej inštancie neporušil právo strán sporu na spravodlivý proces, pretože v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Naopak, prvoinštančný súd ich náležitým spôsobom posúdil súhrnne v celom rozsahu a aj ich náležite vyhodnotil (rešpektujúc zásady formálnej logiky). Súd prvej inštancie vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení napadnutého rozsudku je koherentný, jeho rozhodnutie je konzistentné. Rozsudok súdu je presvedčivý, premisy zvolené v rozsudku, rovnako ako aj závery, ku ktorým dospel, sú racionálne a aj spravodlivé. Odvolací súd konštatuje, že odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku je dostatočne vyčerpávajúce a zodpovedá kritériám uvedeným v ustanovení § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd nezistil v tejto veci dôvod, pre ktorý by nemal súhlasiť s podstatou argumentácie použitej súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného postupu. Práve pre správnosť a objektívnu argumentačnú presvedčivosť takto súdom prvej inštancie predstretých dôvodov by tak zásadne postačovalo len konštatovanie správnosti dôvodov súdu prvej inštancie odvolacím súdom odvolaním sa na ne (§ 387 ods. 2 CSP). Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a v súlade s pokynmi Najvyššieho súdu SR poukazuje na najzásadnejšie aspekty, ktoré ho viedli k odklonu od jeho predchádzajúceho právneho názoru vysloveného v jeho zrušujúcom uznesení č. k. 8Co/122/2017-316 zo dňa 25. januára 2018.

5. Odvolací súd osobitne zdôraznil, že dôvodom zrušenia jeho rozsudku Najvyšším súdom SR nebolo nesprávne právne posúdenie veci, ale skutočnosť, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil bez toho, aby vysvetlil prečo, z akých dôvodov sa vo veci odchyľil od svojho vysloveného pôvodného právneho názoru v prejednávanej veci v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení pod č. k. 8Co/122/2017-316 zo dňa 25. januára 2018, čím zaťažil konanie vadou nepredvídateľnosti svojho rozhodnutia. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že strany sporu dňa 11. marca 2002 uzatvorili zmluvu o prevode vlastníctva k nehnuteľnostiam - bytu s príslušenstvom, garáže a pozemkov (č. l. 16). Podľa čl. 9 tejto zmluvy mali kupujúci 1. a 2. uhradiť predávajúcemu dohodnutú kúpnu cenu najneskoršie do 3 rokov odo dňa uzatvorenia tejto zmluvy, teda do 11. mája 2005, a to formou mesačných bezúročných splátok. Výška mesačnej splátky 9.775 Sk mala byť hradená kupujúcimi 1. a 2. do 20. dňa bežného mesiaca nasledujúceho po uzavretí kúpnej zmluvy až do uhradenia celkovej výšky kúpnej ceny. Nakoľko žalovaní v 1/ a 2/ rade boli s úhradami svojich mesačných splátok opakovane v omeškani, žalobca odstúpil od zmluvy listom zo dňa 10. marca 2008, ktorý bol žalovanému v 1/ rade

doručený dňa 9. apríla 2008 a žalovanej v 2/ rade dňa 1. apríla 2008 (č. 1. 20 - 21). Žalobca sa v týchto listoch odvolával na čl. 9 ods. 4 zmluvy, podľa ktorého v prípade, ak sa kupujúci dostanú do omeškania s platením dohodnutej mesačnej splátky po dobu viac ako 2 mesiacov odo dňa splatnosti, zmluvné strany súhlasia so zrušením platnosti tejto zmluvy a táto zmluva sa stane neplatnou. Z obsahu samotných listov je teda viac ako zrejmé, že žalobca od zmluvy odstúpil využitím práva na odstúpenie podľa čl. 9 ods. 4 zmluvy (na ust. § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka žalobca v spomínaných listoch nepoukazoval a ani sa na neho neodvolával). Nakoľko žalovaní v 1/ a 2/ rade vzniesli námietku premlčania, súd prvej inštancie postupoval správne, keď sa touto námietkou zaoberal. Z obsahu zmluvy vyplýva, že predávajúci a kupujúci 1/ a 2/ sa dohodli, že mesačná splátka vo výške 9.775 Sk má byť kupujúcimi 1. a 2. hradená do 20. dňa bežného mesiaca nasledujúceho po uzavretí kúpnej zmluvy až do uhradenia celkovej výšky kúpnej ceny. Nakoľko predmetná zmluva bola uzatvorená dňa 11. marca 2002, prvá splátka mala byť v súlade s uvedenou zmluvou, uhradená do 20. apríla 2002. Keďže však zo strany žalovaných v 1/ a 2/ rade došlo k úhrade prvej splátky až po povolení vkladu predmetnej zmluvy, t. j. 23. júla 2002, (v žalobe je uvedené, že vklad bol povolený dňa 24. júla 2002 a prvá splátka bola uhradená dňa 23. júla 2002) dostali sa tak žalovaní v 1/ a 2/ rade do omeškania s platením dohodnutej mesačnej splátky po dobu viac ako 2 mesiacov po prvýkrát už 21. júna 2002. Už v tento deň v zmysle čl. 9 zmluvy mohol žalobca svoje právo odstúpiť od zmluvy uplatniť po prvýkrát. V kontexte uvedeného je tak zrejmé, že trojročná premlčacia doba tak uplynula dňa 21. júna 2005. Nakoľko však žalobca svoje právo odstúpiť od zmluvy uplatnil až listami zo dňa 10. marca 2008, doručenými žalovanému v 1/ rade dňa 9. apríla 2008 a žalovanej v 2/ rade dňa 1. apríla 2008, teda po uplynutí trojročnej premlčacej doby, súd prvej inštancie správne uzavrel, že nemohol takto uplatnené práva, vychádzajúce z odstúpenia od zmluvy žalobcovi priznať s ohľadom na skutočnosť, že žalovaní v 1/ a 2/ rade sa úspešne dovolali premlčania tohto práva žalobcu.

6. Medzi stranami nebolo sporné, že žalovaní v 1/ a 2/ rade odo dňa poslednej splátky, t. j. odo dňa 15. júla 2003 nezaplatili žiadne ďalšie splátky tak, ako to bolo dohodnuté v uvedenej zmluve. Nakoľko v súlade s čl. 9 zmluvy mali žalovaní v 1/ a 2/ rade hradieť mesačné splátky do 20. dňa bežného mesiaca, dňom 21. júla 2003 sa dostali opätovne do omeškania so splácaním svojich mesačných splátok, ku ktorých uhrádzaniu sa v Zmluve o prevode vlastníctva nehnuteľností - bytu s príslušenstvom, garáže a pozemkov zaviazali. Aj keby odvolací súd prijal záver, že žalovaní v 1/ a 2/ rade sa dostali do omeškania s platením dohodnutej mesačnej splátky po dobu viac ako 2 mesiacov po prvýkrát až dňom 21. júla 2003, (kedy sa však žalovaní v 1/ a 2/ rade dostali opätovne do omeškania so splácaním svojich mesačných splátok a nie po prvýkrát), aj v tomto prípade by bolo potrebné konštatovať, že žalobca svoje právo odstúpiť od zmluvy uplatnil až po uplynutí trojročnej premlčacej lehoty, nakoľko žalobca toto svoje právo uplatnil až listami zo dňa 10. marca 2008, doručenými žalovanému v 1/ rade dňa 9. apríla 2008 a žalovanej v 2/ rade dňa 1. apríla 2008, a teda ani v tomto prípade by súd nemohol žalobcovi takto uplatnené práva priznať s ohľadom na dôvodne vznesenú námietku premlčania žalovanými v 1/ a 2/ rade.

7. V ďalšom sa odvolací súd zaoberal právom veriteľa odstúpiť od zmluvy v zmysle ust. § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

8. Podľa ust. § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka, dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Ak ho nesplní ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť; ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa za týchto podmienok týkať aj len jednotlivých plnení.

9. Ustanovenie § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka umožňuje veriteľovi odstúpiť od zmluvy, ak je dlžník v omeškaní a dlžník nesplní dlh ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom. Možnosť odstúpenia od zmluvy teda nezakladá iba samotné omeškanie dlžníka, ale súčasne musí byť naplnený aj ďalší predpoklad, ktorým je márne uplynutie primeranej lehoty poskytnutej veriteľom.

10. Pod poskytnutím dodatočne primeranej lehoty na plnenie treba rozumieť jednostranný adresný právny úkon veriteľa, pričom výklad toho, či ním poskytnutá lehota na plnenie bola primeraná bude

závislé na okolnostiach tej ktorej veci. Poskytnutie primeranej lehoty teda predpokladá aktívny prejav veriteľa. Omeškanie dlžníka má za následok vznik zodpovednostného vzťahu, v rámci ktorého má veriteľ právo poskytnúť dlžníkovi primeranú lehotu na dodatočné plnenie. V prípade, ak povinnosť nie je splnená ani v tejto lehote, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť. Odstúpenie od zmluvy je možné aj vtedy, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a dlžník je v omeškaní s plnením, čo len jednej splátky, to bez ohľadu na to, že prípadné omeškanie malo za následok splatnosť celého dlhu.

11. Od plnenia v splátkach je však treba odlišovať situáciu, ak bolo dohodnuté plnenie v častiach. V takom prípade je veriteľ oprávnený odstúpiť iba v časti, ktorá ešte nebola splnená, a to aj vtedy, ak niektorá z neskorších častí sa ešte nestala splatnou. Stačí, ak je dlžník v omeškaní s niektorou časťou plnenia. Odstúpenie od zmluvy má dôsledky predpokladané ust. § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka, teda zmluva sa od začiatku ruší, okrem prípadov, ak je zmluvnými stranami dohodnuté alebo zákonom stanovené inak. Možnosť odstúpenia od zmluvy v dôsledku omeškania musí byť zmluvnými stranami dohodnutá alebo musí vyplývať zo zákona (§ 48 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Zákon umožňuje (§ 517 ods. 1, veta za bodkočiarkou) aj čiastočné odstúpenie od zmluvy. V takom prípade sa dôsledky odstúpenia týkajú iba časti plnenia (uvedené platí len v prípade deliteľného plnenia).

12. Odvolací súd uviedol, že ako vyplýva z vyššie uvedeného, predpokladom pre odstúpenie od zmluvy v zásade je poskytnutie primeranej lehoty na dodatočné plnenie (§ 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Čo treba pre uvedené účely považovať za primeranú lehotu zákon *expressis verbis* neustanovuje. Všeobecne je možné len vyžadovať, aby táto lehota bola primeraná k okolnostiam konkrétneho záväzku, pričom je potrebné zohľadniť aj dôsledky odstúpenia od zmluvy vo vzťahu k možnosti záväzku (pri dosiahnutí pôvodného zámeru zmluvných strán). Veriteľ je viazaný poskytnutou lehotou a túto nemôže dodatočne meniť v neprospech dlžníka. V tejto dobe teda ani nemôže platne od zmluvy odstúpiť. Otázka poskytnutia primeranej lehoty (a jej uplynutie) je významná aj pre plynutie premľacej doby. Pre odstúpenie od zmluvy platí všeobecná trojročná premľacia doba (§ 101 Občianskeho zákonníka).

13. Aj keby odvolací súd žalobcove odstúpenie od zmluvy zo dňa 10. marca 2008 posudzoval podľa práva veriteľa odstúpiť od zmluvy v zmysle ust. § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka, dospel by k rovnakým záverom ako už bolo uvedené vyššie, a to, že žalobca využil svoje právo odstúpiť od zmluvy po uplynutí premľacej doby, keďže odo dňa 21. apríla 2022, kedy došlo u žalovaných v 1/ a 2/ rade k omeškaniu a kedy si žalobca mohol uplatniť svoje právo odstúpiť od zmluvy ku dňu 21. apríla 2005, uplynula trojročná premľacia doba.

14. Ako súd prvej inštancie správne konštatoval, aj upomienka zo dňa 7. decembra 2005, ako predpoklad odstúpenia od zmluvy podľa § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka, na ktorú sa odvolával žalobca, sa týkala pohľadávky, ktorá bola splatná k 13. septembru 2002, no upomienka bola žalobcom vystavená až dňa 7. decembra 2005, teda aj výzva na dodatočné splnenie v tejto výzve špecifikovaného dlhu bola urobená po uplynutí trojročnej premľacej doby. Navyše, odvolací súd osobitne zdôrazňuje, že obsahom tejto upomienky bola výzva na dodatočnú úhradu zostatku faktúry č. 112150 a nie na úhradu dlhu tak ako bol špecifikovaný v zmysle (č. l. 171).

15. Nad rámec uvedeného, odvolací súd sa zaoberal námietkou žalobcu, že vznik práva na odstúpenie od zmluvy je podmienený včasným využitím práva veriteľa poskytnúť dlžníkovi dodatočnú primeranú lehotu na splnenie záväzku, pre ktoré podľa žalobcu plynie samostatná premľacia doba. Žalobca je toho názoru, že pokiaľ veriteľ využije svoje právo poskytnúť dlžníkovi dodatočnú primeranú lehotu na splnenie záväzku včas, vzniká mu právo odstúpiť od zmluvy márnym uplynutím dodatočne poskytnutej lehoty na plnenie, ktoré sa následne premľuje v ďalšej premľacej dobe uvedenej podľa ust. § 101 Občianskeho zákonníka. Aj keby odvolací súd považoval takýto výklad žalobcu za správny a opodstatnený, čo však nepovažuje, považoval za potrebné zdôrazniť dve zásadné skutočnosti.

16. V prvom rade odvolací súd pripomenul, že upomienka zo dňa 7. decembra 2005, od ktorej žalobca odvodzuje svoj nárok, bola vystavená po uplynutí viac ako troch rokov odkedy sa žalovaní v 1/ a 2/ rade dostali do omeškania a odkedy žalobca mohol využiť svoje právo odstúpiť od zmluvy, t. j. 21. apríla

2002, pričom pohľadávka špecifikovaná v tejto upomienke bola faktúra splatná k 13. septembru 2002, no žalobca upomienku vystavil až dňa 7. decembra 2005, teda až po uplynutí trojročnej premlčacej doby. V ďalšom rade odvolací súd zdôrazňuje, že obsahom spomínanej upomienky bola výzva na dodatočnú úhradu zostatku faktúry č. 112150 a nie na úhradu dlhu, tak ako bol špecifikovaný v zmluve. Nakoľko teda upomienka ako výzva na dodatočné splnenie dlhu bola vystavená po uplynutí trojročnej premlčacej doby a navyše ani nevyzýva na úhradu dlhu podľa zmluvy, ale len na úhradu zostatku faktúry a navyše po viac ako troch rokoch od jej splatnosti, odvolací súd dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie, a to, že túto upomienku nemožno kvalifikovať ako riadne, včasné a určité poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty na splnenie zmluvného záväzku v premlčacej lehote.

17. S ohľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti ako aj závery súdu prvej inštancie uvedené v napadnutom rozsudku, odvolací súd nemohol dospieť k inému záveru ako súd prvej inštancie, a to, že žalobu je potrebné zamietnuť. V tomto ohľade sa opätovne dostáva do popredia zásada - ktorej opodstatnenie a dôležitosť je v tomto konaní zjavná - „vigilantibus iura scripta sunt“. Záverom odvolací súd osobitne zdôraznil, že nie je viazaný svojim právnym názorom. Uvedená skutočnosť vyplýva aj z Nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 46/2013, publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR č. 44/2013 Zb. Us., z ktorého vyplýva nasledovné: „Pre odvolací súd nevyplýva z § 226 OSP jeho viazanosť vlastným právnym názorom. Teda odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor môže (napr. aj pod vplyvom záväzného právneho názoru ústavného súdu vysloveného v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) zmeniť. Potvrďuje to aj súdna judikatúra, podľa ktorej odvolací súd nepostupuje v rozpore s procesnými predpismi, ak svoj predchádzajúci vo veci vyslovený právny názor zmení a potvrdí také rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým tento jeho skorší právny názor nerešpektoval. (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 24. októbra 2007 vo veci sp. zn. 28Cdo/3342/2007). Aj keď zmena skoršieho, pre súd prvého stupňa záväzného právneho názoru odvolacieho súdu, je v zásade nežiaduca, nemožno ju považovať za nepatričnú, predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom. Opodstatneným dôvodom odlišného právneho názoru môže byť okrem iného ovplyvnenie praxe nižších súdov judikatúrou najvyššieho súdu alebo ústavného súdu.“.

18. O trovách odvolacieho a dovolacieho konania bolo rozhodnuté podľa 453 ods. 3 CSP, § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovaným v 1/ a 2/ rade priznal nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v plnom rozsahu voči žalobcovi, nakoľko títo boli v konaní úspešní v celom rozsahu s tým, že o výške trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Odvolací súd nevidel priestor na aplikáciu ust. § 257 CSP.

19. Proti predmetnému rozsudku žalobca podal dovolanie. Dovolanie podal z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP. Poukázal pritom na to, že v predmetnej veci rozsudok krajského súdu bol zrušený uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 1Cdo/247/2021. Podľa dovolacieho súdu, keďže odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie bez toho aby vysvetlil, prečo, z akých dôvodov sa vo veci odchýlil od svojho vysloveného pôvodného právneho názoru, keď žiadnym relevantným spôsobom zmenu svojho postoja argumentačne nezdôvodnil, svoje rozhodnutie zaťažil vadou podľa § 420 písm. f) CSP. Podľa názoru žalobcu k vysporiadaniu sa s vyššie popísanými rozpormi odvolacím súdom jednoznačne nedošlo. Krajský súd v napadnutom rozsudku opätovne dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je správne a preto ho potvrdil. Nárok žalobcu považoval za premlčaný a to aj podľa § 517 ods. 1 OZ, pričom mal za to, že k omeškaniu došlo 21. apríla 2002. Dokonca za nesprávny považoval aj právny názor, že vznik práva na odstúpenie od zmluvy je podmienený včasným využitím práva veriteľa poskytnúť dlžníkovi dostatočnú primeranú lehotu na splnenie záväzku, pre ktoré plynie samostatná premlčacia lehota. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu je potrebné zdôrazniť to, že v odôvodnení tohto rozsudku nie je vysvetlené to, z akých dôvodov nerešpektoval svoj prv vyslovený právny názor v uznesení č. k. 8Co/122/2017 - 316 a teda podľa názoru žalobcu nebola splnená požiadavka najvyššieho súdu, ktorý uložil krajskému súdu práve s touto námietkou žalobcu sa vysporiadať.

19.1. Vzhľadom na uvedené žiadal rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie.

19.2. Žalovaný 1/ podal k dovolaniu písomné vyjadrenie, mal za to, že krajský súd v bode 65. odôvodnenia rozsudku odklon od svojho skoršieho právneho názoru riadne a náležitým spôsobom odôvodnil.

19.3. Žalovaná 2/ podala k dovolaniu písomné vyjadrenie, poukázala na priebeh súdneho sporu, mala za to, že namietané procesné pochybenia odvolacieho súdu sú nedôvodné pre celkové posúdenie prebiehajúceho dlhoročného sporu. Za správne a zákonné považovala odôvodnenie v bode 65. rozsudku odvolacieho súdu, s ktorým sa v plnom rozsahu stotožnila. Žiadala teda dovolanie žalobcu odmietnuť.

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

20.1. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

20.2. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20.3. Podľa § 428 CSP v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa § 431 ods. 1 a 2 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

20.4. Podľa § 440 CSP dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi. Tento postup súvisí s dôsledným zachovávaním dispozičného princípu a princípu právnej istoty, ako aj procesnej zodpovednosti strán za ochranu svojich práv. Odstraňovanie nedostatkov rozhodnutia a konania jemu predchádzajúceho prostredníctvom opravných prostriedkov je v dispozícii strán konania (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1417 - 1422).

21. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Najvyšší súd v rámci dovolacieho konania neplní úlohy prvostupňového či odvolacieho súdu ako tretej inštancie prebiehajúceho súdneho sporu. Úloha dovolacieho súdu spočíva v náprave najzávažnejších procesných pochybení, resp. v riešení otázok zásadného právneho významu.

21.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť

už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

21.2. V posudzovanom prípade dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vo vzťahu k tomuto ust. § 420 písm. f) CSP mal dovolateľ za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu opätovne trpí vadou zmätočnosti, pričom uviedol, že v odôvodnení tohto rozsudku opätovne nie je vysvetlené to z akých dôvodov nerešpektoval odvolací súd svoj prv vyslovený právny názor v zrušujúcom uznesení sp. zn. 8Co/122/2017-316 zo dňa 25. januára 2018 a teda podľa názoru žalobcu nebola splnená požiadavka najvyššieho súdu, ktorý uložil krajskému súdu práve s touto námietkou žalobcu sa vysporiadať.

21.3. Dovolací súd poukazuje na to, že odvolací súd sa s touto námietkou vysporiadal v bode 65. odôvodnenia rozsudku, v ktorom uviedol, že „Záverom odvolací súd osobitne zdôraznil, že nie je viazaný svojim právnym názorom. Uvedená skutočnosť vyplýva aj z Nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 46/2013, publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR č. 44/2013 Zb. Us., z ktorého vyplýva nasledovné: „Pre odvolací súd nevyplýva z § 226 OSP jeho viazanosť vlastným právnym názorom. Teda odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor môže (napr. aj pod vplyvom záväzného právneho názoru ústavného súdu vysloveného v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) zmeniť. Potvrďuje to aj súdna judikatúra, podľa ktorej odvolací súd nepostupuje v rozpore s procesnými predpismi, ak svoj predchádzajúci vo veci vyslovený právny názor zmení a potvrdí také rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým tento jeho skorší právny názor nerešpektoval (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 24. októbra 2007 vo veci sp. zn. 28 Cdo 3342/2007). Aj keď zmena skoršieho, pre súd prvého stupňa záväzného právneho názoru odvolacieho súdu, je v zásade nežiaduca, nemožno ju považovať za nepatričnú, predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom. Opodstatneným dôvodom odlišného právneho názoru môže byť okrem iného ovplyvnenie praxe nižších súdov judikatúrou najvyššieho súdu alebo ústavného súdu.“

21.4. Okrem toho dovolací súd poukazuje aj na právny názor vyslovený v neskoršom rozhodnutí Najvyššieho súdu SR zo dňa 26. apríla 2023 pod sp. zn. 4Cdo/81/2022 z ktorého vyplýva, „že k porušeniu práva na spravodlivý proces nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu (§ 420 písm. f) CSP) malo podľa dovolateľky dôjsť tiež prekvapivosťou a nepreskúmateľnosťou právnych záverov odvolacieho súdu, ktorý sa neriadil vlastným právnym názorom vysloveným v skoršom zrušujúcom rozhodnutí.

Dovolací súd k tomu uviedol, že v praxi nie je vylúčená situácia, že odvolací súd v zrušujúcom rozhodnutí vysloví určitý právny názor, ktorý súd prvej inštancie následne (povinne) pretaví do svojho rozhodnutia, avšak odvolací súd po podaní odvolania tento svoj vlastný právny názor zmení (bez toho, aby došlo ku skutočnostiam, ako je zmena zisteného skutkového stavu a pod.) a rozhodne inak. Už staršia rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 68/1971) pripustila, aby odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor vyjadrený v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení zmenil, nakoľko z Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva viazanosť vlastným právnym názorom. Keďže ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku ohľadom kasačnej záväznosti rozhodnutí súdov vyššej inštancie sú obsahovo totožné s ustanoveniami v CSP, je táto judikatúra použiteľná aj pre nový procesný kódex. Táto názorová línia sa presadila aj po spoločensko-politických zmenách po r. 1989, a to „predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom“ (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky 3. septembra 2013 sp. zn. III. ÚS 46/2013). Z týchto dôvodov je a priori vylúčené, aby došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces takým procesným postupom odvolacieho súdu, ktorý po podaní druhého odvolania zmení svoj záväzný právny názor na vec vyslovený v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení a to predovšetkým vtedy, ak medzitým dôjde k zmene zisteného skutkového stavu veci, alebo ak si odvolací súd uvedomí, že by nebolo legitímne a ústavne akceptovateľné, aby zotrval na právnom názore, o nesprávnosti ktorého sa medzitým presvedčil.“

21.5. Vzhľadom na uvedené, je zrejmé, že dovolanie žalobcu nie je opodstatnené, preto ho bolo potrebné odmietnuť postupom podľa § 447 písm. c) a f) CSP.

21.6. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd postupom podľa ustanovenia § 451

ods. 3 veta druhá csp.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.